

9^Η ΙΟΥΛΙΟΥ, ΗΜΕΡΑ ΜΑΡΤΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ

Τοῦ κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ Γ. ΠΑΧΟΥΛΙΔΗ.

Ἡ 9^η Ἰουλίου, κάθε χρόνο, φέρει εἰς τή μνήμη τοῦ κάθε Ἑλληνα τῆς Κύπρου τήν ἀποφράδα ἐκείνην 9^{ην} Ἰουλίου τοῦ 1821, κατά τήν ὁποία αἱ Τουρκικαί Ἀρχαί τῆς Νήσου, ἐξαγριωμένοι, ἔνεκα τῆς ἐκρήξεως τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, συνέλαβαν καί ἀπηγχόνισαν τόν Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου ΚΥΠΡΙΑΝΟΝ καί ἐκαρτόμησαν τούς Μητροπολίτας Πάφου ΧΡΥΣΑΝΘΟΝ, Κιτίου ΜΕΛΕΤΙΟΝ καί Κυρηνείας ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΝ καί ἄλλους ἐξέχοντας κληρικούς καί λαϊκούς.

Ἄς κάνουμε ἐδῶ μιά σύντομην ἱστορικὴν ἀναδρομή στά δραματικά γεγονότα τῆς θλιβερῆς αὐτῆς ἐπετείου καί ἅς ἐξαγάγουμε τά ἀναγκαῖα συμπεράσματα, ἐν συνδυασμῷ μέ τήν σημερινήν εἰς τήν Νῆσόν μας κατάστασιν.

Κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1810, ἀνέρχεται εἰς τόν ἔνδοξον Θρόνον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα, ὡς Προκαθήμενος αὐτῆς, ὁ Κυπριανός, ἄνδρας φιλόπατρις, δραστήριος καί τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας ἐραστής. Πρῶτό του μέλημα ἡ ἴδρυσις Ἑλληνικῆς Σχολῆς εἰς Λευκωσίαν, ἡ ὁποία «ἐνεκαινίσθη καί καθιερώθη τῇ Ἀγίᾳ Τριάδι», τήν 1/1/1812, ἵνα «διὰ τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων, τά ὁποῖα εἶναι καί τό μόνον μέσον ὅπου στολίζουσι τόν ἀνθρώπινον νοῦν καί ὅπου ἀποκατασταίνουσι τόν ἄνθρωπον ἄξιον τῷ ὄντι ἄνθρωπον», κάνει τούς συμπατριώτας του ἀξίους νά σκέπτονται ἐλεύθερα καί νά ἀγωνίζωνται διὰ τήν ἐλευθερίαν. Φροντίζει συνάμα γιά τήν θρησκευτικὴν ἀνύψωσιν τοῦ ποιμνίου του, καί τίθεται «ὡς ὁ λύχνος ἐπὶ τῇ λυχνίᾳ», κατά τό τοῦ Κυρίου λόγιον, διὰ νά ἐξάγῃ πᾶσαν πλάνην καί κακοδαμονίαν ἀπό αὐτό.

“Όταν ἡ Ἑλλάδα ἐπανεστάτησε κατὰ τοῦ τυραννικοῦ καθεστῶτος τοῦ Σουλτάνου διά νά ζητήσῃ τήν ἐλευθερίαν της μετά ἀπό 368 χρόνια μαύρης σκλαβιάς, κάθε μέρος Ἑλληνικό προσέφερεν εἰς τήν φοβερήν αὐτήν γιγαντομαχίαν τό προσῆκον. Ἄλλο ἄνδρας πολέμαρχους, ἄλλο χρήματα, ἄλλο πλοῖα, καί ἄλλο θύματα. Ἡ Κύπρος δέν ἔμεινε ἀμέτοχη εἰς τήν τιτανομαχίαν αὐτήν, καί ἄνδρας ἐθελοντάς προσέφερε καί χρήματα καί τρόφιμα καί ἐξιλαστήρια θύματα, τά ὅποια μέ τό ἄφθονο αἷμά των ἐπότισαν τό ἀγλαόκαρπο τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας δένδρον.

Κατά τό 1820 διορίζεται ἀπό τόν καπουδάν Πασᾶν διοικητής τῆς Κύπρου ὁ αἰμοχαρής, ἀλαζών καί κρυψίνους Κουτσιούκ Μεχμέτ, ὡς ὁ μόνος κατάλληλος διά νά ταπεινώσῃ τόν τῆς Κύπρου Ἀρχιεπίσκοπον καί Ἐθνάρχην Κυπριανόν, τοῦ ὁποίου τό ὑπέρ πίστεως καί πατρίδος ἔργον ἐκνεύριζε τούς τῆς Κύπρου τυρράνους.

Ὁ Κουτσιούκ Μεχμέτ, ὃχι μόνον ὁ ἴδιος, ἀλλά συνευδοκούμενος καί ἀπό τούς Τούρκους ἀγᾶδες τῆς Νήσου, ἐπεθύμει, ὃχι μόνον τήν ταπεινώσιν τοῦ Κυπριανοῦ, ἀλλά καί τήν ὑφαρπαγὴν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων καί τῶν κτημάτων τῶν προκρίτων Ἑλλήνων τῆς Κύπρου. Ἀνέμενε δέ τήν κατάλληλον πρόφασιν μέ ἀνυπομονησίαν.

“Όταν δέ λίγο μετά τήν ἔναρξιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως ἔπεσε πρῶτο θῦμα τῆς τουρκικῆς θηριωδίας στήν Κωνσταντινούπολιν, ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος ὁ Ε΄, ὁ Κουτσιούκ καί οἱ περί αὐτόν ἀγᾶδες ἀπεφάσισαν τόν φόνον τόσον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου Κυπριανοῦ, ὅσον καί τῶν λοιπῶν Ἀρχιερέων, καί προκρίτων, κληρικῶν καί λαϊκῶν τῆς Κύπρου. Βρῆκε δέ τήν εὐκαιρίαν ἀπό κάτι προκηρύξεις, πού μέ ἀφέλεια διέσπειρεν εἰς Λάρνακα, ὅταν διήλθε μέ ἐμπορικό πλοῖον ἀπό τήν πόλιν αὐτήν ὁ Κύπριος Ἀρχιμανδρίτης Θεοφύλακτος Θησεύς, καί μέ τήν πρόφασιν αὐτήν καί μέ διάφορες ἄλλες ψευδολογίες ἀπέστειλεν ἔκθεσιν εἰς τήν Ὑψηλὴν Πύλιν καί ζητοῦσε τήν προγραφὴν 486 προσώπων καί τήν δήμευσιν τῆς περιουσίας τους, διότι αὐτοὶ ἦσαν πλούσιοι, εἶχαν ἐπιρροήν εἰς τόν λαόν καί ἦσαν ἱκανοὶ καί ὄπλα νά ἀγοράσουν

καί πολεμοφόδια καί νά ἔλθουν εἰς ἐπαφήν μέ τούς ἐν Ἑλλάδι ἐπαναστάτας διά νά ἐπαναστατήσουν καί τήν Κύπρον.

Μέ τά ψεύδη αὐτά καί μέ τό πρόσφορον ἔδαφος πού ἐπικρατοῦσεν εἰς τήν Πόλιν καί εἰς τόν Σουλτᾶνον, λόγω τῶν ἐπιτυχιῶν τῶν Ἑλληνικῶν ἐπαναστατικῶν ὅπλων εἰς τόν Μοριᾶν καί εἰς τή Ρούμελη, ἐξασφάλισε τήν ἐπικύρωσιν ἀπό τόν Σουλτᾶνον τοῦ καταλόγου προγραφῶν, ἐπικεφαλῆς τοῦ ὁποίου ἦσαν τά ὀνόματα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, τῶν τριῶν Μητροπολιτῶν, τῶν Ἡγουμένων τῶν Μοναστηριῶν καί τῶν λοιπῶν ἀξιωματούχων Κληρικῶν.

Διά νά ἐξασφαλισθεῖ ἀπό κάθε κίνδυνον ὁ πονηρός καί κρυφί-
νους τύρραννος διέταξε πλήρη ἀφοπλισμόν τοῦ Ἑλληνικοῦ στοι-
χείου τῆς Κύπρου. Οἱ Ἕλληνες τῆς Κύπρου, ἀπονήρευτοι, ἔσπευ-
σαν καί παρέδωσαν ὅ,τι πυροβόλα ὅπλα εἶχαν, ἀκόμη καί αὐτάς
τάς μαχαίρας. Ἀκολουθῶς, διά νά μαζέψῃ εἰς Λευκωσίαν ὅλους
τούς προγραφέντας, μέ δόλο, τούς ἐκάλεσεν εἰς τό Σεράγιον,
δῆθεν διά νά τούς ἐκφράσῃ τήν εὐαρέσκεϊαν τοῦ Σουλτάνου διά
τήν εὐπείθειαν, μέ τήν ὁποίαν ἐξετελέσθη ὁ ἀφοπλισμός καί συν-
τάξουσι κοινά εὐχαριστήρια γράμματα πρὸς τόν Σουλτᾶνον.

Οἱ περισσότεροι τῶν προγραφέντων ἔσπευσαν ἀνύποπτοι εἰς
Λευκωσίαν. Ἄλλοι, ὅμως, ὑποπτευθέντες τόν ἐπικείμενον κίνδυ-
νον, ἢ ἐδραπέτευσαν εἰς τό ἐξωτερικόν, ἢ κατέφυγαν πρὸς τούς ἐν
Λάρνακι Προξένους τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν. Ὁ Κουτσιούκ Μεχ-
μέτ, ὅταν ἀντελήφθη, ὅτι δέν ἔφθασαν εἰς τό Σεράγιον ὅλοι οἱ κλη-
θέντες, διέταξε νά ἀπαχθοῦν βιαίως οἱ μὴ προσελθόντες καί νά
κρατηθοῦν μετὰ τῶν ἐκουσίως προσελθόντων εἰς τό Σεράγιον.

Ἀρχές Ἰουλίου 1821, σέ ἐπίσημη συγκέντρωσιν τῶν ἀγάδων
ἀνέγνωσε πρὸς τούς κρατουμένους μέ σαδισμόν τή θανατικὴ
τους καταδίκη καί διέταξε τήν ἐκτέλεσίν της.

Τήν 9ην Ἰουλίου 1821, διέταξε καί ἐκλείσθησαν οἱ πύλεις τῆς
Λευκωσίας, ὡς καί τά καταστήματα καί τά σπίτια. Στρατιῶτες
πάνοπλοι κυκλοφοροῦσαν παντοῦ. Πρῶτοι καρατομήθηκαν εἰς
τήν πλατεῖα τοῦ Σεραγίου οἱ Μητροπολίται Πάφου Χρῦσανθος,
Κιτίου Μελέτιος καί Κυρηνείας Λαυρέντιος. Ὁ ἀπαίσιος τύρρα-
νος ὑπεσχέθη εἰς τόν Ἀρχιεπίσκοπον, ἐνόρκως, ὅτι δέν θά τόν

ἀποκεφαλίσει. Ὅμως μέ σαρκασμό, ὁ πεπωρωμένος αὐτός ἄνθρωπος εἶπεν εἰς τόν Κυπριανόν, ὅτι δέν τοῦ ὑπεσχέθη νά μή τόν θανατώσει. «Ἄλλο», τοῦ εἶπε, «σφάζω καί ἄλλο τό κρεμμάζω». Διά τοῦτο διέταξε τόν ἀπαγχονισμόν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου εἰς τήν ἔξωθεν τοῦ Σεραγίου συκαμινίαν. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κυπριανός, ἀφοῦ προσευχήθη, εὐλόγησε τήν ἀγχόνην καί εἶπε πρὸς τόν δήμιον: «Ἐκτέλεσον δὴ τήν προσταγὴν τοῦ ἀπηνοῦς κυρίου σου».

Ἐπηκολούθησαν καί οἱ ἐκτελέσεις τῶν ὑπολοίπων κρατουμένων, κληρικῶν καί προκρίτων, ἀπό 9ης μέχρι 14ης Ἰουλίου.

Τά τίμια λείψανα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, τῶν λοιπῶν Ἀρχιερέων, τοῦ Ἡγουμένου Κύκκου, τοῦ Ἀρχιδιακόνου Μελετίου καί τῶν λαϊκῶν, τῶν φονευθέντων τήν 9ην καί 10ην Ἰουλίου, παρέλαβαν Χριστιανοί ἐν καιρῷ νυκτός καί ἔθαψαν εἰς τόν περίβολον τῆς Φανερωμένης, πίσω ἀπό τό Ἅγιο Βῆμα. Ἀργότερα, ὅταν τό 1872-1873 ἀνοικοδομήθη ἡ νέα ἐκκλησία, ἐτέθησαν τά ὀστᾶ των κάτω ἀπό τήν Ἀγίαν Τράπεζαν. Ὅταν δέ μετέπειτα ἀνηγέρθη τό Μαυσωλεῖο, τό ὁποῖον καί σήμερα ὑπάρχει εἰς τόν περίβολον τῆς Φανερωμένης, διά τά θύματα αὐτά τῆς τουρκικῆς θηριωδίας τοῦ Ἰουλίου τοῦ 1821, πάνω εἰς αὐτό ἐτέθη τό καταλληλότατο ἐπίγραμμα τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Σίμου Μενάρδου:

*«ᾠ θύται αἰνάν τυθέντες
Ἰδ' ἄλλοι μάρτυρες ἱροί,
Οὐρανόθεν Κύπρω,
Νῦν δότ' ἐλευθερίην».*

Οἱ μάρτυρες τῆς 9ης Ἰουλίου 1821 δέν ἦσαν τά τελευταῖα θύματα τῆς Τουρκικῆς θηριωδίας. Ἀπό τότε μέχρι σήμερα οἱ Τοῦρκοι ἔχυσαν ποτάμια ἀπό αἷμα ἀθῶων Ἑλλήνων. (Σφαγές τῆς Χίου, τῶν Ψαρῶν, τοῦ Μεσολογγίου καί τόσες ἄλλες κατά τόν ἐπικόν ἀγῶνα τῆς ἐθνεγερσίας τοῦ 1821. Ὀλοκαύτωμα ὡς τοῦ Ἀρκαδίου στήν Κρήτη, σφαγές τῆς Σμύρνης καί τῶν ἄλλων τόσων Ἑλληνικῶν μερῶν τῆς Μικρασίας. Σφαγές στήν Κωνσταντινούπολιν, στήν Ἰμβρο καί Τένεδο. Σφαγές στήν Κύπρο κατά τόν ἀπελευθερωτικόν ἀγῶνα τοῦ 1955-59 καί τέλος οἱ φοβερές

σφαγές της εισβολής του 1974 στη μαρτυρική μας πατρίδα και ή βάρβαρη κατοχή των έδαφών μας μέχρι σήμερα).

Οί Τοῦρκοι ἔμειναν πάντα οἱ ἴδιοι, θρασύδειλοι καί αἰμοδιψεῖς. Γι' αὐτό μόνο ἐνωμένοι καί ἰσχυροί μπορούμε νά τοὺς ἀντιμετωπίσουμε. Μὲ τίς ὑποχωρήσεις καί τὴν καλὴ μας θέλησιν, τίποτα δέν κατορθώνεται. Ὁ Ἑλληνισμός τῆς Κύπρου ἔζησε καί θά ζήσει μόνον μὲ τὴν ἐνότητα καί τὴν πίστιν τοῦ στόν Θεό καί τὰ ἀθάνατα ἰδανικά τῆς Ἑλληνικῆς μας Φυλῆς.

Τοῦτο ἄς εἶναι τό δίδαγμά μας ἀπὸ τὴν μελέτην τῶν τραγικῶν συμβάντων τῆς 9ης Ἰουλίου 1821 στη μαρτυρική μας Κύπρον: Ἐνότητα, πίστις στὰ Ἑλληνοχριστιανικά μας ἰδανικά καί ἐνδυνάμωσις τῆς ἰσχύος μας εἰς ὅλα τὰ ἐπίπεδα, καθὼς καί συστράτευσὴ μας μὲ τὸν ἀνὰ τὴν Οἰκουμένην Ἑλληνισμόν. Μὲ τίς προϋποθέσεις αὐτές θά δυνηθῶμεν νά ἐπιβιώσωμεν ὡς Ἑλληνισμός σέ ὅλα τὰ μήκη καί πλάτη τῆς Κύπρου μας, ἀπὸ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέα τό Ἀκρωτήρι μέχρι τῆς Σαλαμίνας τὰ θαλασσοφίλητα μέρη καί τὰ δαντελωτά ἀκρογιάλια τῆς Κερύνειας.

Ὁ Ἑλληνισμός στὴν Κύπρον θά ζήσει, γιατί:

*«Ἡ Ρωμιοσύνη ἐν φυλῇ
συνόττ' αἶρη τοῦ κόσμου·
Κανέννας δέν εὐρέθηκε
γιά νά τὴν ἡξιλείψει.
Κανέννας, γιατί σιέπει τὴν
πού τάψη ὁ Θεός μου.
Ἡ Ρωμιοσύνη ἐν νά χαθεῖ
ὄντας ὁ κόσμος λείπει»,*

ὅπως προφητικά βάζει εἰς τό στόμα τοῦ Ἐθνομάρτυρα Ἀρχιεπισκόπου Κυπριανοῦ ὁ ἐθνικός ποιητής τῆς Κύπρου Βασίλης Μιχαηλίδης.